

1 – 5 липня 2018 року в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя відбувся семінар Німецько-української комісії істориків (НУКІ) для молодих науковців «Глобальні та транснаціональні перспективи на історію України з ранньомодерного періоду до сучасності». Семінар об'єднав науковиць та науковців з різних куточків України, Австрії та Німеччини. Модераторами виступили член німецької секції НУКІ, Гвідо Гаусманн та голова української секції комісії Ярослав Грицак. Розпочалася робота семінару з привітання учасниць та учасників ректора Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Олександра Самойленка. Гвідо Гаусманн та Ярослав Грицак розповіли про традицію становлення та розвиток таких напрямів в історичній науці як транснаціональна та глобальна історія, визначили категоріально-понятійний апарат та ознаки транснаціонального та глобального дослідження, зокрема Ярослав Грицак підкреслив, що кожна історична розробка може набути такого характеру.

Після вступної доповіді професорів наступила черга виступати з власними проектами молодим науковцям. Слід відмітити різноманіття тем учасниць та учасників семінару. Разом професори та молоді науковці обговорили дослідження з історії дипломатії, військової історії, джерелознавства, меморіальної культури, міжетнічних відносин, урбаністики в руслі транснаціональної та глобальної історії.

У перший день роботи семінару Єгор Брайлян та Роман Косенко поділилися глобальними перспективами вивчення взаємозв'язку України та світової дипломатії. Натомість Марта Знак в якості транснаціонального маркеру запропонувала функціонування прикордоння, а саме документальну комунікацію в Руському та Люблінському воєводствах Речі Посполитої в 1669 – 1672 рр. Ервін Міден на прикладі дослідження роду Лизогубів в історії України другої половини XVII – початку XX ст. показав можливості транснаціональної біографії в українській історії.

Наступного дня чотири доповіді були присвячені урбаністичним студіям, спробам науковиць та науковців вписати міський простір в глобальну та транснаціональну історію. Катерина Іонцева крізь призму міського простору

вироблення і споживання популярних знань в Катеринославі початку XX ст., а Анастасія Ховтура, досліджуючи становлення та модернізацію соціальної інфраструктури губернських міст Лівобережної України (кінця XVIII – початку XX ст.) продемонстрували європейський контекст урбанізаційних процесів в Україні. Пауль Рефельд та Ольга Красько розглянули взаємодію міського та символічного просторів в Чернівцях та Харкові відповідно для визначення їхньої транснаціональної ролі в країні.

У третій робочий день в доповідях учасниць та учасників було зосереджено увагу на такому транснаціональному маркері як ідеї та цінності. Олександр Коротаєв через міжетнічні стосунки німецьких та українських протестантських громад в 30-х – 40-х рр. XX ст. висвітив проникнення релігійних ідей і їхній вплив на локальну місцевість. Своєю чергою Джеремаєс Давід Шмідт, дослідивши джерела особового походження солдатів Королівської баварської армії, які воювали на східному фронті Першої світової війни 1915 – 1918 рр., визначив цінності, якими європейці у своєму світосприйнятті наділяли українців того часу. Доповіді Наталії Лащук та Владислава Пархоменка присвячені історіографічним студіям показали значення взаємодії світових та українських наукових ідей на дискурсивні процеси в Україні. Наприкінці Ольга Моціяка на прикладі типологічного зіставлення державотворчих процесів в Україні та Хорватії в 1941 році продемонструвала як на реалізацію одних і тих же ідей вплинули внутрішні та зовнішні фактори.

Одними з найбільш обговорюваних протягом роботи семінару стали доповіді Мальте Гріссе та Матіаса Кальтенбрунера. Мальте Гріссе розповів про кризу XVII ст. як транснаціональної медійної події і як події Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького були відображені у періодичних виданнях в Європі. Натомість Матіас Кальтенбрунер на прикладі одного села в Західній історії показав можливості глобального підходу до вивчення української історії.

Кожен захист супроводжувався питаннями з боку аудиторії, жвавим обговоренням та дискусією, які зрештою допомогли учасникам окреслити нові

горизонти та перспективи своїх досліджень, а саме поставити інші дослідницькі завдання, чіткіше визначити зв'язок з *entangled history*, звернути увагу на «канонічні» та сучасні дослідження з глобальної та транснаціональної історії, залучити додаткові джерела та змінити інструментарій до дослідження та ін.

Крім насиченої робочої програми організатори семінару також підготували для його учасників екскурсійну складову, яка була логічним продовженням обговорюваних питань транснаціональної та глобальної історії. За п'ять днів було відвідано музейний комплекс Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, музей «Поштова станція», музей рідкісної книги, експозиції яких є наочним свідченням включеності локальної історії до світової, що підтверджується, зі слів ректора університету Олександра Самойленка, становленням Ніжинської вищої школи саме в межах європейського освітньо-наукового простору в XIX – на початку XX ст. Олександр Морозов, ознайомивши з експозицією музею рідкісної книги, зміг показати, що навіть книжкові колекції можуть стати полем дослідження з глобальної історії. Максим Потапенко, прогулявшись з учасниками по Ніжину, показав його як місто з транснаціональною історією. Завершилася робота семінару екскурсією до Батурина, який своєю історією та пов'язаними з ним постатями є джерелом для *entangled history*.

Без сумніву, з одного боку, участь у семінарі, обговорення з однодумцями сприятимуть професійному росту молодих науковців, з іншого боку, зустріч організована Німецько-української комісії істориків (НУКІ), актуалізує пріоритетність глобального та транснаціонального підходів до української історії.